

Detským domovom na Slovensku odzvonilo. Dnes sú už iba prestupnou stanicou.

- Transformácia bývalých detských domovov trvala na Slovensku 20 rokov
- Zlepšili sa priestorové podmienky ubytovania z internátneho typu na rodinný typ
- Dĺžka pobytu detí v Centrách pre deti a rodiny sa skrátila o viac ako 50% na 4 roky
- Centrá sa nesústredia iba na prácu s dieťaťom, ale aj na rodinu a väzby
- Mladí dospelí sú sprevádzaní vstupom do dospelosti až do veku 25 rokov

Bratislava, 28. apríl 2022 - Chladné a neosobné detské domovy sú minulosťou. Vďaka systémovej transformácii, ktorá sa na Slovensku začala pred viac ako 20 rokmi, sa detské domovy preorientovali na domovy rodinného typu. Pre deti sú tak len pomyselnou prestupnou stanicou na ceste späť k ich biologickej alebo náhradnej rodiny.

Detské domovy na Slovensku zanikli. Nahradili ich Centrá pre deti a rodiny, ktoré zabezpečujú deťom či mladým dospelým individuálny prístup k ubytovaniu a výchove rodinného typu. Centrá navyše nepracujú len s deťmi, ale so širokým kruhom dieťaťa blízkych ľudí s cieľom vrátiť ho čo najskôr späť do biologickej alebo náhradnej rodiny. Táto zásadná zmena sa diala veľmi pomaly a postupne počas uplynulých 20 rokov a jedným z jej iniciátorov bola organizácia Úsmev ako dar.

„Systémová transformácia sa začala na začiatku tohto milénia a trvala dlhých dvadsať rokov, no dnes môžeme konečne povedať, že naše Centrá pre deti a rodiny sme priviedli do 21. storočia. Zmena bola skutočne nevyhnutná, aby sme dokázali poskytnúť adekvátne zázemie deťom vyňatým z rodín. Komplexne potvrdila novú filozofiu náhradnej starostlivosti a premenila internátne zariadenia na „rodinné typy“, čo dnes znamená sieť samostatných skupín a profesionálnych rodičov. Celkovo transformácia vyvrcholila v premene detských domovov na centrá pre deti a rodiny, ako ich dnes poznáme,“ vysvetlil Jozef Mikloško, predseda Úsmev ako dar.

Detský domov až do dospelosti je minulosťou

Pred 20-timi rokmi bolo bežné, že ak dieťa skončilo v detskom domove, zostalo tam až do dovŕšenia dospelosti. Vďaka podpore rodín a profesionálnych rodičov sa dnes darí

Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar

Centrála Spoločnosti

Ševčenkova 21
851 01 Bratislava

02/638 15 208
info@usmev.sk

Prima banka Slovensko, a.s.
IBAN: SK93 3100 0000 0040 4002 9105
IČO: 173 165 37, DIČ: 2020919615

umiestňovať deti do rodín, aby v Centrách pre deti a rodiny nestrávil celé detstvo. Priemerná dĺžka pobytu v takomto centre sa tak znížila z 8 až 10-tich rokov, čo väčšinou znamenalo až do dospelosti, na 4 roky.

V Detskom domove internátneho typu pripadalo na jedného vychovávateľa v priemere 12 až 20 detí. Šanca na vytvorenie vzťahovej väzby dieťaťa bola veľmi malá. Aj následkom toho odchovanci takýchto domovov končili často na okraji spoločnosti. Podľa štatistiky organizácie Úsmev ako dar predstavoval pomer odchovancov neschopných začleniť sa do spoločnosti až 80 %. Práve zmenou prístupu k podmienkam, v ktorých vyrastajú, k ich výchove a podpore rodín sa tento pomer podarilo otočiť.

„Za dôležité považujeme vzdelávanie vychovávateľov a profesionálnych rodičov, aby vedeli byť pre deti oporou a vedeli s nimi správne budovať vzťahy založené na dôvere. Treba však upriamiť pozornosť na fakt, že pre dieťa je najlepšie zostať v biologickej rodine, a zároveň je to pre štát menej nákladné. Pomáhať rodinám v núdzi, ktorým hrozí vyňatie dieťaťa, je lacnejšie, ako zaplatiť ústavnú starostlivosť. Práca s rodinami v teréne je pre nás momentálne kľúčová,“ vysvetlil **Pavel Bryndzák, námestník generálneho riaditeľa Ústredia Práce, sociálnych vecí a rodiny SR.**

Ústavná starostlivosť o jedno dieťa stojí štát mesačne 17 000 Eur. Podľa Úsmevu ako dar by priama podpora rodín, aby sa dokázali postarať o deti a tie nemuseli skončiť v ústavnej starostlivosti, predstavovala iba zlomok tejto čiastky. *„Slovensko by sa v tomto smere malo inšpirovať Českou republikou, kde od 1. apríla takéto rodiny získajú príspevok na bývanie až do výšky 400 Eur už do 4 dní od podania žiadosti,“* dodal **Radoslav Dráb z Úsmev ako dar.**

Detské domovy v minulosti nepripravili dieťa na život

Vážnym problémom z minulosti, ktorý sa podarilo v rámci transformácie odstrániť, bolo aj časté striedanie zariadení. Deti počas dospievania vystriedali v priemere 4 rôzne detské domovy a mali tak desiatky „mám a otcov“ vychovávateľov, no málokedy niekoho blízkeho. Často dochádzalo aj k rozdeľovaniu súrodencov, čo spôsobovalo deťom ešte väčšiu traumu z popretŕhaných väzieb.

Detské domovy sa navyše starali o svojich zverencov iba do 18 rokov. Bolo úplne bežné po dovŕšení dospelosti odchovanca vypustiť do života bez ďalšej pomoci, len s drobným

Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar

Centrála Spoločnosti

Ševčenkova 21
851 01 Bratislava

02/638 15 208
info@usmev.sk

Prima banka Slovensko, a.s.
IBAN: SK93 3100 0000 0040 4002 9105
IČO: 173 165 37, DIČ: 2020919615

Úsmev ako dar

aby rodina
zostala spolu

finančným príspevkom, s ktorým však nevedel hospodáriť. Aj toto zmenila transformácia a dnes Centrá pre deti a rodiny pracujú aj s takýmito mladými dospelými do veku 25 rokov, aby mohli čo najľahšie vstúpiť do dospelého života.

„Na začiatku sme sa sústredili na to, aby sme deťom zabezpečili základné potreby ako prístup k jedlu, lebo ak sú deti hladné, sú zlé. Následne sme začali rozvíjať ich základné zručnosti, aby si vedeli navariť, či upratať. Potom sme si uvedomili, že sa potrebujeme venovať budovaniu vzťahových väzieb a rozvoju osobnosti – bez toho, aby vedeli nadväzovať vzťahy v živote nedokážu byť úspešné. No stále sme boli neúspešní, lebo tam chýbala rodina. Preto sme začali pracovať s rodinami. Vtedy sme prišli na to, že veľa detí by sa mohlo vrátiť späť do rodín, lebo na to netreba veľa,“ priblížil ciele transformácie **Zdenko Michalides, predseda Fóra riaditeľov a zamestnancov detských domovov a riaditeľ CDR v Liptovskom Hrádku.** *„Transformácia priniesla celkovo viac odborných zamestnancov, priestorové náležitosti sa zlepšili, financovanie Centier sa zlepšilo, no ešte nás čaká doladenie synergií, aby mohlo čo najviac detí bývať doma,“* dodal **Zdenko Michalides.**

Úsmev ako dar už 31 vykonáva terénnu sociálnu prácu, posilňuje systémovú svojpomoc širokých rodín, pripravuje a sprevádza náhradných rodičov, buduje centrá pre obnovu rodiny a zariadenia núdzového bývania, či domy na polceste pre mladých bez rodinného zázemia, poskytuje opusteným deťom oporné vzťahy, naplňa ich potreby v oblasti voľného času a osobnostného rozvoja, sieťuje kompetentných odborníkov a podieľa sa na tvorbe legislatívnych noriem. Plnohodnotné a harmonické detstvo v kruhu rodiny je nezastupiteľnou hodnotou ako pre každé dieťa, tak pre celú spoločnosť. Táto hodnota si zaslúži našu ochranu a deti, ktorým ju nemôžu sprostredkovať vlastní rodičia, si zaslúžia našu podporu. Programy spoločnosti Úsmev ako dar vznikli a trvajú práve preto, aby podporu deťom a ich rodinám dlhodobo prinášali.

Spoločnosť priateľov detí z detských domovov **Úsmev ako dar**

Centrála Spoločnosti

Ševčenkova 21
851 01 Bratislava

02/638 15 208
info@usmev.sk

Prima banka Slovensko, a.s.
IBAN: SK93 3100 0000 0040 4002 9105
IČO: 173 165 37, DIČ: 2020919615